

Hoofdstuk één

Mythe: Je krijgt je verdiende loon

‘Sambo, Sambo, kleine zwarte Sambo!’ riepen de kinderen op het schoolplein terwijl ze in een kring om me heen gingen staan en me plaagden om mijn donkere huid en krullerige haar. Kleine zwarte Sambo, een Zuid-Indiaas jongetje met een donkere huid, was een personage uit een kinderboek dat we in de klas aan het lezen waren. Dat ik dit genadeloze gepest moest ondergaan was een vergelding voor het privilege om op een Britse privéschool te zitten.

Mijn gezicht brandde van schaamte en vernedering, en mijn achtjarige hoofdje vulde zich met verwarring; ik wist niet hoe ik moest reageren toen ik steeds meer werd ingesloten. *Waarom doen ze dit?* vroeg ik me af. Ik voelde me verschrikkelijk hulpeloos. *Ik kan er toch ook niks aan doen hoe ik eruitzie! Wat moet ik doen? Terugschreeuwen? Een klap proberen uit te delen? Naar de juf gaan?*

Ik voelde me gevangen en kon me niet bewegen. Mijn ogen schoten heen en weer, op zoek naar de juf die moest surveilleren in de pauze. Uiteindelijk kreeg ik haar in de gaten, maar ze stond aan de andere kant van het schoolplein te lachen met een groep kinderen die een afpakspelletje speelden en graag wilden dat zij meedeed. Ik maakte geen enkele kans dat zij me zou zien – ze zou me nooit kunnen horen over alle herrie heen die honderden kinderen op het schoolplein maakten, terwijl ze touwtje sprongen, krijgertje speelden, enzovoort.

Mijn plaaggeesten hadden ervoor gezorgd dat ze ver genoeg van de juf af stonden voordat ze aan hun scheldkanonnade begonnen.

Ik vocht tegen mijn tranen en probeerde weg te komen, in de hoop dat ik door de kring heen kon breken die me steeds meer insloot. Maar ook al probeerde ik erdoorheen te duwen, de meisjes bleven dicht om me heen staan en trokken aan mijn rugtas om te voorkomen dat ik weg kon rennen, totdat we tegen de stenen muur van het schoolgebouw stonden aan de rand van het schoolplein.

Zes kleine pestkoppen

Ik wenste dat de hemel zich met een donderslag zou openen en dat een van de superhelden uit de televisie-

programma's waar ik altijd naar keek, naar beneden zou vliegen en al die pestkoppen neer zou slaan, en mij met een zwaai zou oppakken en meevoeren, terwijl ik ze allemaal uitlachte! Maar op dat moment had ik ook genoeg genomen met iets minder dramatisch – dat iemand, wie dan ook, misschien zelfs een van de andere meisjes, plotseling voor me op zou komen en zich tegen de anderen zou keren. In mijn fantasie ging ik koortsachtig alle oplossingen na waar ik op dat moment zo naar verlangde – maar helaas, niets daarvan gebeurde.

Dus daar stond ik, met mijn rug tegen de muur en met zes pestkoppen die boven me uit torenden. Ik was onzichtbaar voor iedereen in de wereld behalve die zes meisjes, die allemaal veel langer waren dan ik. Even overwoog ik om ze tegen hun benen te schoppen en te proberen uit te breken, maar het enige wat me lukte, was me steeds steviger tegen de muur te drukken om zover mogelijk van ze weg proberen te komen. Ik deed mijn ogen dicht en wachtte op het allerergste dat komen zou. Plotseling greep het grootste meisje, Lynette heette ze, me vast bij de schouderbanden van mijn rugtas en tilde me bijna de lucht in. Ik moest op mijn tenen gaan staan terwijl ze een ruk gaf aan de schouderbanden, me strak aankeek en siste: 'Geef je lunchgeld, Sambo!'

Inmiddels was ik aan het huilen, niet in staat om de tranen terug te dringen die over mijn wangen biggelden. Ik voelde hoe ik trilde toen haar greep losser werd, zodat ik in mijn tas het geld kon zoeken dat mijn vader me

die ochtend had gegeven om in de pauze wat sap en een tussendoortje te kunnen kopen. Net toen ik de muntjes aan Lynette wilde geven, ging de schoolbel. Lynette griste het geld uit mijn hand, en alle meisjes draaiden zich om en renden naar de ingang van het gebouw, waar ze hun dag zouden voortzetten alsof er niets was gebeurd. Toen ze wegrenden, begaven mijn benen het onder mij en zakte ik op de grond. Daar bleef ik een tijdje liggen, onbeheerst snikkend.

Golliwog

Als Indiaas kind op een Britse school in de tijd dat Hongkong nog een Britse kolonie was, was ik inderdaad een uitzondering. Ik herinner me nog de dag in datzelfde schooljaar toen mijn moeder me meenam voor mijn toelatingsgesprek met de directrice – een streng uitziende dame met een kort bobkapsel. Uit haar hele houding sprak dat ik van geluk mocht spreken om op dit eerbiedwaardige instituut aangenomen te worden, en daarom dankbaar moest zijn voor het privilege.

Zodra ik op school zat, begonnen de kinderen me op het schoolplein niet alleen uit te schelden voor kleine zwarte Sambo, maar ze noemden me ook Golliwog (of het nog geringschattender ‘Wog’), naar een negerpop met een zwarte huid en dikke rode lippen, kroeshaar en grote ogen die in mijn werelddeel populair was in kin-

derboeken. Omdat ik makkelijk goede cijfers haalde, noemden ze me ook een studee. Ze braken zelfs mijn kluisje open om mijn spullen te stelen – zoals mijn nieuwe kleurpotloden – alleen maar om te bewijzen dat ze het konden. Door dit alles werd ik zo verlegen en introvert dat ik nooit terugvocht, en daarmee een makkelijk doelwit van mezelf maakte.

Soms brak al het gepest me zo op dat ik me verstopte in een hokje in de meisjestoiletten en huilde tot ik geen tranen meer had. Ik kan me ook veel nachten herinneren dat ik mezelf in slaap huilde. Ik had het gevoel alsof ik in een hoek werd geduwd die zo diep en zo duister was dat ik er niet uit kon ontsnappen. Ondanks mijn goede cijfers had ik een hartgrondige hekel aan school.

Het gepest maakte me van streek, omdat ik het gevoel kreeg dat je je moest schamen voor een donkere huid. Ik was er ook van overtuigd dat er iets mis was met hoe ik me gedroeg of met wat ik zei, aangezien ik zulk gedrag bij anderen opriep. Maar ik kwam er maar niet achter wat ik verkeerd zei of deed, zodat ik er iets aan kon doen en de kinderen me eindelijk aardig zouden vinden. Ik begon al snel te geloven dat ik echt een mislukkeling was en dat ik minder was dan de rest.

Omdat ik zeker wist dat dit op een of andere manier mijn eigen schuld was, sprak ik er nooit met iemand over, niet met mijn leraren en zelfs niet met mijn eigen ouders. Ik wilde vooral mijn vader en moeder niet teleurstellen, die dachten dat ik het heel goed deed op

school. In zekere zin voelde ik misschien ook wel dat als ik de pestkoppen aangaf, hen dat alleen maar kwader zou maken en het gepest nog erger zou worden, of dat ze misschien wel wraak wilden nemen omdat ik ze had verklikt.

Een andere factor die me tegenzat, was dat ik uit een cultuur kwam waarin sekseongelijkheid gemeengoed is en waar vrouwen als tweederangsburgers worden beschouwd. Al op heel jonge leeftijd was ik me bewust van deze ongelijkheid. Hoewel dit niet direct te maken had met mijn pestervaringen, omdat de kinderen die me plaagden allemaal meisjes waren, had het wel als gevolg dat mijn lage eigenwaarde nog meer daalde in andere situaties waarin ik slecht behandeld werd.

Het verraad van Riyana

Op een zeker moment in dat jaar sloot ik vriendschap met een ander Indiaas meisje dat Riyana heette en dat een jaar boven mij zat. Zij werd ook gepest en al snel waren we goede vriendinnen. Het was zo fijn om een beste vriendin te hebben; voor het eerst had ik het gevoel dat ik iemand alles kon vertellen wat me overkwam. We gingen veel met elkaar om en geloofden dat we op die manier de pestkoppen van ons af konden houden. We verdedigden elkaar en waakten over elkaar.

We vonden geheime schuilplaatsen in het enorme labyrint van gangen en zalen op school, waar we ons veilig voelden. We namen ons tussendoortje en lunch mee naar die geheime plaatsen, in de wetenschap dat niemand ze van ons af zou komen pakken. Na school speelden we ook bij elkaar thuis en in het weekend loogden we zelfs bij elkaar. We waren allebei jongensachtig en we gingen graag samen fietsen, rolschaatsen, voetballen en cricket spelen.

Op een dag kwam daar verandering in. Kennelijk hadden Lynette en haar trawanten Riyana tijdens een pauze in een hoek gedreven en gedreigd haar in elkaar te slaan. In een moment van zwakte zei Riyana dat ze hen zou helpen mij te vinden als ze haar zouden laten gaan. Ze bood mij aan als onderhandelingstroef – als offerlam, zeg maar – om zichzelf uit dit lastige parket te redden. Lynette en haar vriendinnen waren akkoord gegaan.

Je kunt je voorstellen hoe ik schrok toen Lynette en haar bende onder het uitroepen van het bekende ‘Sambo, Sambo!’ mij in een van onze favoriete schuilplaatsen aantroffen. Maar mijn verbazing viel in het niet vergeleken bij de schok en het afgrijzen dat Riyana een van hen was! In plaats van dat mijn beste vriendin me te hulp schoot en mijn kant koos, had ze hen recht naar me toe geleid! Ik was zo gekwetst door de manier waarop ze zich tegen mij had gekeerd dat ik haar verraad veel erger vond dan het gepest. Dit, meer dan wat dan

ook, gaf me het gevoel dat ik inderdaad waardeloos was.

Als ik nu terugkijk, zie ik hoe diep de emotionele littekens zijn die het gepest heeft nagelaten en hoe wezenlijk ik erdoor ben veranderd. Ik wilde het liefst onzichtbaar worden zodat ik onopgemerkt mijn gang kon gaan. Het maakte me bang voor anderen, en ik zorgde er altijd voor dat ik onder de radar bleef en nooit deelnam aan activiteiten zoals toneelles of het leerlingenbestuur, waarmee ik alleen maar de aandacht op me zou richten. Ik kleepte me onopvallend in plaats van de trendy mode te volgen die de andere kinderen zo leuk vonden. Ik had een hekel aan teamsport, omdat ik wist dat ik altijd als laatste in een team gekozen zou worden. Ik hield er ook niet van om in groepjes te werken, omdat ik wist dat niemand me erbij wilde hebben.

Hoewel mijn moeder me onvermoeibaar uit mijn schulp probeerde te halen, bleef ik een groot gedeelte van mijn jeugd heel verlegen en teruggetrokken omdat ik me in wezen ongeliefd, onvolmaakt, lelijk, afstotelijk en waardeloos voelde. Meer dan eens dacht ik dat de enige uitweg hieruit zelfmoord zou zijn. Ik kan me herinneren dat ik rond mijn 13e dacht: *Dat zal ze leren!* Het idee kwam bijna heldhaftig op me over, alsof ik mijn leven zou offeren voor elk kind dat ooit gepest was. Dit zou de autoriteiten vast opvallen – vooral als ik een briefje achterliet waarin ik uitlegde waarom ik deze afschuwelijke keuze had gemaakt. Zelfs de pestkoppen

zelf zouden geschokt zijn, misschien wel zozeer dat ze ermee zouden ophouden.

Maar meteen daarna bedacht ik dan hoe kapot mijn geliefde moeder zou zijn van mijn zelfmoord; ik wist dat zij onvoorwaardelijk van me hield. De gedachte aan haar in die momenten van wanhoop was genoeg om elke gedachte aan zelfmoord uit te bannen. Zelfs als ik me kort voorstelde hoe zij zou rouwen over mijn dood moest ik nog harder huilen, waarna ik elk plan opgaf voordat het daadwerkelijk vorm kon krijgen.

Ik had immers al meegemaakt hoe mijn moeder rouwde over de dood van een kind. Toen ik acht jaar was, stierf mijn broertje van twee, dat het syndroom van Down had en geboren was met een gat in zijn hart. Ik zal nooit vergeten hoe verdrietig mijn ouders waren om zijn dood en hoe lang het duurde voordat mijn moeder over dat verdriet heen was. Die herinnering alleen is waarschijnlijk de belangrijkste reden waarom ik er vandaag nog ben.

Tienerangst

Toen ik de tienerjaren bereikte en een puber werd, wilde ik mijn veranderende lichaam onder los vallende en wijde kleding verbergen om maar geen aandacht te trekken. Ik liet mijn haar lang groeien, omdat het me een gevoel van veiligheid en bescherming gaf als ik me

kon verstoppen achter mijn dikke lokken. Ik doorliep school met de wens dat niemand me zou zien, omdat ik dacht dat als niemand me zag, ze ook niet op me zouden afgeven.

Terwijl de andere kinderen samen rondhingen en meededen aan allerlei naschoolse activiteiten (zoals sport) en leuke weekenduitjes hadden (zoals schoolfeesten), bleef ik weg. Ik wilde er niet naartoe gaan en er dan alsnog niet bij horen. Ik ging liever na school naar huis om tijd door te brengen met mijn familie of om alleen te zijn, naar muziek te luisteren of te lezen. Soms had ons gezin een uitje met andere gezinnen, en dat vond ik gezellig, maar ik heb nooit aan iemand verteld wat me op school overkwam. Het bleef een geheim om je voor te schamen.

Natuurlijk was niet mijn hele jeugd ellendig – in feite was een groot deel van mijn leven fantastisch en betoverend, vooral omdat ik in Hongkong met zo veel verschillende culturen en talen in aanraking kwam. Ik zou de ervaring om daar op te groeien nu voor niets willen ruilen. Maar de schade aan mijn psyche was al aangericht. De tijdbom was begonnen met tikken, om in een veel later stadium van mijn leven te ontploffen.

Gepest worden, net als elke andere vorm van mishandeling in de jeugd, verandert je op een diep en fundamenteel niveau. Als het vroeg genoeg begint en lang genoeg doorgaat, kan pesten een blijvende invloed hebben op hoe je tegen de wereld aankijkt en hoe je jezelf ziet in

relatie tot anderen – nog lang nadat het pesten is gestopt. Als een kind dit in een vroeg stadium meemaakt, stelt het zijn verwachtingen over de rest van zijn leven bij. Het zal geen verrassing zijn dat ik in de eerste jaren van mijn leven gewoon *verwachtte* dat ik afgewezen zou worden. Dat ik toestond dat dit voortduurde, is een weerspiegeling van mijn eigen gevoelens over mezelf – gevoelens die nog vele jaren aanhielden.

Als gevolg groeide ik op met de gedachte dat ik in elke fase van mijn leven hard moest werken om me te bewijzen – om in het algemeen mijn waarde te bewijzen en om te bewijzen dat als er iets positiefs op mijn weg kwam, ik dat heus wel verdiend had. Deze ervaring maakte me ook extreem gevoelig voor negatieve kritiek, die ik in mijn gedachten nog eens extra uitvergrootte. Maar misschien wel het grootste effect van het pesten was dat als mensen mij positieve aandacht schonken, ik vond dat ik hun loftuitingen niet verdiende en niet waard was, waarna ik hun aandacht verwierp of er extreem dankbaar voor was. Ik deed als gevolg ongelooflijk mijn best om hun te bewijzen dat ik hun positieve aandacht echt wel waard was – soms zo erg dat ik een voetveeg van mezelf maakte.

Kortom, het pesten beroofde me van mijn eigenwaarde.